

V

Každý den jsem se dozvěděl něco nového o jeho planetě, o tom, jak odešel i jak cestoval. Dělo se to pomaloučku, když náhodou utrousil nějakou poznámku. Tak jsem se také třetí den dozvěděl o té pohromě s baobaby.

A bylo to zase díky beránkovi; najednou, jako by ho přepadly vážné obavy, se mě totiž malý princ zeptal:

„Opravdu beránci žerou keře?“

„Opravdu.“

„Aha! Tak to jsem rád.“

Netušil jsem, proč je tak důležité, aby beránci žrali keře.

Malý princ ale dodal:

„Takže žerou i baobaby?“

Vysvětlil jsem malému princi, že baobab není keř, ale strom velký jako kostelní věž, a že i kdyby si s sebou přivedl celé stádo slonů, nedosáhlo by baobabu na vrchol koruny.

Představa stáda slonů malého prince rozesmála.

„Museli by si stoupnout na sebe...“

Ale pak moudře poznamenal:

„Než baobab vyroste, je přece malý.“

„Přesně tak! Ale proč bys chtěl, aby tvůj beránek požíral malé baobaby?“

„Ale no tak,“ odpověděl mi, jako by to bylo nad slunce jasnější. A mně dalo spoustu přemýšlení, než jsem tu záhadu rozluštil sám.

Na planetě malého prince byly totiž, jako na všech ostatních planetách, rostliny užitečné a plevel.

Tudíž i užitečná semínka užitečných rostlin a neužitečná semínka plevel. Semínka jsou ale neviditelná. Tajně si spí v zemi, až jedno z nich napadne se probudit. A tak se protáhne a vyšle ke slunci zpočátku stydlivý, líbezný výhonek. Ředkve nebo růže můžete nechat růst, jak se jim zachce. Zato když je to plevel, je potřeba ho vytrhnout hned, jak ho rozeznáte. Na planetě malého prince se ale objevila semínka přímo strašlivá – semínka baobabů. Hlína planety jimi byla přímo zamořená. Když se s takovým baobabem nevypořádáte včas, už se ho nikdy nezbavíte. Zadusí celou planetu. Proděraví ji kořeny. A je-li planeta příliš malá a baobabů je moc, roztrhají ji na kusy.

„Je to otázka kázně,“ řekl mi později můj malý princ. „Když dokončíš ranní toaletu, musíš pečlivě provést toaletu celé planety. Baobaby musíš pravidelně vytrhávat, a to hned, jakmile je rozeznáš od růží, kterým se úplně maličké semenáčky hodně podobají. Je to nuda, ale není to těžké.“

A jednoho dne mi poradil, abych zkusil nakreslit obrázek, díky kterému by si to děti u nás dobře zapamatovaly. „Až budou jednou cestovat,“ řekl, „mohlo by se jim to hodit. Občas není od věci odložit práci na později. Ale jak jde o baobaby, dopadne to vždycky špatně. Jednou jsem byl na planetě, kde bydlel lenoch. Ten zapomněl na tři keře...“

A podle princových pokynů jsem tu planetu nakreslil. Hodně nerad ostatní poučuju, ale o nebezpečí baobabů se toho ví velice málo a baobaby, které náhodou zabloudí na

některý asteroid, představují tak vážnou hrozbu, že pro jednu udělám výjimku. „Děti!“ říkám tedy. „Pozor na baobaby!“ S tím obrázkem jsem si dal tolik práce proto, abych své přátele upozornil na nebezpečí, které se nad nimi – stejně jako nade mnou – už dlouho vznášelo. To ponaučení za to stálo. Možná se ptáte: proč v téhle knížce nejsou ještě jiné tak úžasné obrázky, jako je ten s baobaby? Odpověď je prostá: snažil jsem se, ale nepovedlo se mi to. Když jsem kreslil baobaby, vedl mi ruku pocit naléhavosti.

DĚTI! POZOR NA BAOBABY!

VI

A tak jsem, malý princi, postupně začal chápat tvůj malý, posmutnělý život. Dlouho jsi neměl jiné rozptýlení než půvabné západy slunce. Tuhle novou podrobnost jsem se dozvěděl čtvrtého dne ráno, když jsi mi řekl:

„Mám rád západy slunce. Pojdme se podívat na západ slunce...“

„To ale musíme počkat...“

„Počkat na co?“

„Až bude zapadat slunce.“

Nejdřív ses zatvářil velice překvapeně, pak ses sám sobě začal smát. A řekl jsi mi:

„Já mám pořád pocit, že jsem doma!“

Jak totiž každý ví, když je ve Spojených státech poledne, ve Francii slunce právě zapadá. Abychom se mohli podívat na západ slunce, stačilo by dostat se za minutu do Francie. Francie je bohužel moc daleko. Ale tobě na tvé maličké planetě stačilo o pár kroků posunout židli. A tak jsi mohl sledovat soumrak, kdykoliv se ti zachtělo...

„Jednou jsem viděl třiačtyřicet západů slunce za den!“

A za chvíli jsi dodal:

„To víš... když je člověku hodně smutno, na západy slunce si potrpí...“

„Takže ten den, kdys ho viděl třiačtyřicetkrát, ti bylo hodně smutno?“ Ale malý princ neodpověděl.

VII

Toto životní tajemství malého prince mi bylo – opět díky beránkovi – odhaleno pátý den. Bez úvodu a bez okolků, jako by šlo o výsledek dlouhých, mlčenlivých úvah, se mě zeptal:

„A když beránek požírá keře, spásá taky květiny?“

„Beránek spase všechno, na co narazí.“

„I květiny, co mají trny?“

„Ano. I květiny, co mají trny.“

„Tak k čemu jim ty trny jsou?“

To jsem nevěděl. V tu chvíli mě zrovna převelice zaměstnávaly snahy o vyšroubování jednoho příliš utaženého šroubku z motoru. Dělal jsem si starosti, protože ta porucha vypadala čím dál víc na pováženou, zásoby vody se tenčily a já se začínal obávat nejhoršího.

„K čemu jsou trny?“

Když jednou malý princ položil otázku, nevzdával to. Ten šroub mě rozčiloval, a tak jsem jen tak nazdařbůh plácl:

„Trny nejsou k ničemu, od kytek je to čirá zlomyslnost!“

„Ó!“

Ale po chvíli ticha mi tak trochu nazlobeně odsekl:

„To ti nevěřím! Květiny jsou slabé. A naivní. Dodávají si sebevědomí, jak to jen jde. S těmi svými trny si připadají strašlivé...“

Neodpověděl jsem. V tu chvíli jsem si zrovna říkal: „Jestli ten šroubek nepovolí, urazím ho kladivem.“ Malý princ mě opět vyrušil z přemýšlení:

„A myslíš, že květiny...“

„Ne! Ne! Nic si nemyslím! Jen jsem to tak plácnul. Mám na práci důležité věci!“

Ohromeně se na mě zadíval.

„Důležité věci!“

Díval se, jak se s kladivem v ruce a s prsty od kolomazi skláním nad tou věcíčkou, která jemu připadala tak strašně ošklivá.

„Mluvíš jako dospělí!“

Trochu jsem se zastyděl.

„Všechno pleteš... všechno motáš dohromady!“ pokračoval nemilosrdně.

Byl opravdu rozčilený. Zavrtěl zlatou kšticí ve větru:

„Znám planetu, kde bydlí Brunátný pán. Ten si nikdy nepřivoněl k žádné květině. Nikdy se nepodíval na žádnou hvězdu. Nikdy neměl nikoho rád. Ostatní pro něj vždycky znamenali jen účty. A celý den opakuje jako ty: ‚Já jsem důležitý člověk! Já jsem důležitý člověk!‘ a pyšně se nafukuje. Ale to není člověk, to je pýchavka!“

„Cože?“

„Pýchavka!“

To už byl malý princ celý bledý zlostí.

„Už miliony let si květiny nechávají narůst trny. A už miliony let je beránci stejně požírají. A to snad není důležité, snažit se pochopit, proč si tak pracně nechávají narůst trny, které jim nikdy k ničemu nebyly? Copak to není důležitá věc, tahle válka beráneků a květin? Není to vážná věc, není to důležitější než všechny účty toho tlustého Brunát-ného pána? A co když znám jednu květinu, jedinou na celém světě, která neexistuje nikde jinde než na mé planetě a kterou by takový beránek mohl jednou ráno jen tak zničehonic zahubit a vůbec by mu nedošlo, co dělá – to snad není důležité?“

Zrudl a pokračoval:

„Když má někdo rád květinu, která na milionech hvězd existuje jen v jediném exempláři, stačí mu ke štěstí, aby se na ty hvězdy podíval. Říká si: ‚Někde tam je moje květina...‘ Ale když tu květinu spase beránek, je to pro něj stejné, jako kdyby všechny hvězdy zčistajasna zhasly! A to není důležité?“

Víc už toho ze sebe nevypravil. Prudce se rozvzlykal. Padla noc. Nechal jsem náradí náradím. Moje kladivo, šroub, žízeň i smrt mi najednou byly k smíchu. Na jedné hvězdě, na jedné planetě, na té mé, na Zemi, byl přece jeden malý princ, který potřeboval utěšit! Vzal jsem ho do náručí. Kolébal jsem ho. „Ta květina, co ji máš rád,“ říkal jsem mu, „vůbec není v nebezpečí... Já tomu tvému beránkovi nakreslím náhubek... A tvé květině nakreslím brnění... Já...“ Nějak jsem nevěděl, co mám říkat. Připadal jsem si jako slon v porcelánu. Nevěděl jsem, jak se k němu přiblížit, jak s ním najít společnou řeč... Země slz je velice tajemná.

VIII

Brzy jsem se s onou květinou seznámil blíže. Na planetě malého prince odjakživa rostly květiny úplně prostinké, ozdobené jedinou řadu okvětních plátků, květiny, které nezabíraly žádné místo a nikomu nepřekážely. Ráno se objevily v trávě, večer zase odkvetly. Tahle ale jednoho dne vyklíčila ze semínka, které se sem dostalo bůhvíodkud, a malý princ tenhle výhonek, který se ostatním výhonkům vůbec nepodobal, bedlivě sledoval. Mohl to být nový druh baobabu. Keříček však rychle přestal růst a začal nasazovat na květ. Malý princ byl u toho, když se objevilo velikánské poupě, a bylo mu jasné, že se z něj musí vyklubat něco nevídaného; květina se ale v soukromí svého zeleného pokojíčku chystala a krášlila přímo donekonečna. Pečlivě si vybírala barvy. Pomaloučku se oblékala, upravovala si okvětní plátky. Nechtěla vylézt celá pomačkaná jako vlčí mák. Hodlala se objevit jedinečně v plném lesku své krásy. Ach ano! Taková to byla koketa. A tak její tajuplná toaleta trvala celé dny. A pak se jednoho rána, právě když vycházelo slunce, ukázala.

A když se otevírala, po všech těch pečlivých přípravách zívla a pravila:

„Ach! Právě jsem se probudila... Omlouvám se... jsem ještě celá rozcuchaná...“

Malý princ v tu chvíli nedokázal skrýt obdiv:

„Vy jste ale krásná!“

„Vidíte,“ přisvědčila něžně květina. „A narodila jsem se ve stejnou dobu jako slunce...“

Malý princ si říkal, že skromnosti moc nepobrala – byla ale tak dojemná!
„Myslím, že je asi tak čas na snídani,“ dodala za okamžik. „Byl byste té lásky a postal se o mě?“

A malý princ došel celý popletený pro konev a posloužil květině čerstvou vodou.
Takhle ho začala hned trápit svou trochu trucovitou marnivostí. Tak třeba jednou, když mluvila o svých čtyřech trnech, mu řekla:

„Tygři s těmi svými drápy? Jen ať si přijdou!“

„Na mé planetě tygři nejsou,“ namítl malý princ, „a kromě toho tygři trávu nežerou.“

„Já nejsem tráva,“ odvětila tiše květina.

„Promiňte...“

„Tygrů se vůbec nebojím, ale mám hrůzu z průvanu. Neměl byste paraván?“

„Hrůza z průvanu... To pro rostlinu není žádná výhra,“ uvědomil si malý princ.

„Není to s tou květinou jednoduché...“

„Večer mě budete přiklápět poklopem. Máte tu strašnou zimu. Špatná poloha. Tam, odkud jsem přišla...“

V tu chvíli se ale zarazila. Dostala se sem jako semínko. O jiných světech nemohla vědět vůbec nic. Ze samých rozpaků, že se nechala nachytat při tak prostoduché lži, párkrát zakašlala, aby dala malému princovi najevo, že pravdu má ona.

„Takže ten paraván...?“

„Chtěl jsem pro něj dojít, ale vy jste na mě pořád mluvila!“

Znovu se nuceně rozkašlala, aby měl přece jen výčitky svědomí.

A tak o ní malý princ, přes všechnu dobrou vůli, kterou mu vnukla láska, začal velmi rychle pochybovat. Bral si k srdci nedůležitá slovíčka a byl z toho celý nešťastný.

„Neměl jsem ji poslouchat,“ svěřil se mi jednou. „Květiny nesmíte nikdy poslouchat. Na květiny se dívá, voní se k nim. Ta moje provoněla celou planetu, ale já si to nedokázal užít. Ta záležitost s drápy, která mě tak rozčilila, mě měla jenom obměkčit...“

A ještě se mi svěřil:

„Já ji tenkrát nedokázal pochopit. Měl jsem ji soudit podle činů, a ne podle slov. Voněla mi, byla mým světlem. Neměl jsem utíkat. Měl jsem uhodnout, jaká něha se za těmi ubohými figly skrývá. Květiny jsou strašně rozporuplné! Ale byl jsem moc mladý na to, abych ji dokázal milovat.“

IX

Myslím, že pro svůj útěk využil odletu tažných ptáků. To ráno před odchodem planetu hezky uklidil. Vymetl činné sopky. Činné sopky měl dvě, ty se mu náramně hodily, když si chtěl ráno ohřát snídani. A měl i jednu sopku vyhaslou. Ale jak říkal: „Člověk nikdy neví!“ A tak stejně pečlivě vymetl i tu. Vymetené sopky hoří mírně, stejnoměrně, bez výbuchů. Sopečný výbuch, to je, jako když v komíně chytanou saze. My u nás na Zemi jsme samozřejmě moc malí na to, abychom své sopky vymetali. A proto tu dělají takovou neplechu.

Malý princ také trochu posmutněle vyplel poslední výhonky baobabů. V duchu si říkal, že už se možná nikdy nevrátí. Ale toho rána mu všechny tyhle důvěrně známé úkoly byly nesmírně milé. A když naposledy zalil květinu a chystal se ji zakrýt poklopem, zjistil, že má na krajíčku.

„Sbohem,“ řekl květině.

Květina neodpověděla.

„Sbohem,“ zopakoval.

Květina zakašlala. Ale nebylo to z nachlazení.

„Byla jsem hloupá,“ řekla nakonec. „Odpusť mi. Snaž se být šťastný.“

Překvapilo ho, že mu nic nevyčítá. Zůstal stát s poklopem v ruce, úplně vyvedený z míry. Tě její klidné vlídnosti nerozuměl.

„Ale ano, mám tě ráda,“ řekla květina. „Tys to nevěděl a je to moje vina. Na tom nezáleží. Byl jsi stejně hloupý jako já. Snaž se být šťastný. A ten poklop mi nedávej. Už ho nechci.“

„Ale vítr...“

„Zas tak nastydlá nejsem... Čerstvý noční vzduch mi udělá dobře. Jsem květina.“

„Ale zvířata...“

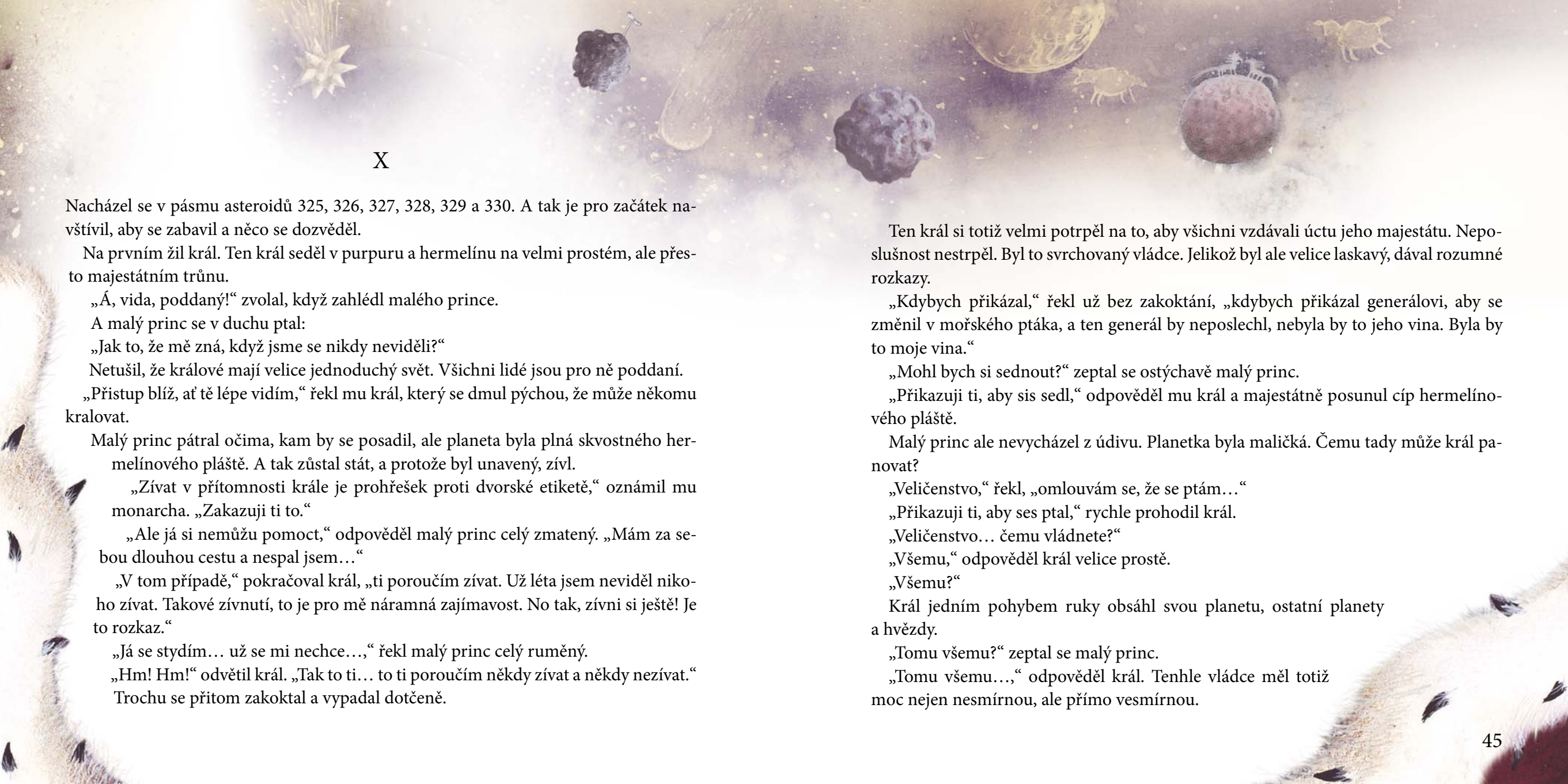
„Jestli chci vidět motýly, budu muset dvě tři housenky strpět. Motýli jsou prý moc krásní. Kdo by mě jinak chodil navštěvovat? Ty budeš daleko. A velkých zvířat se ani trochu nebojím. Mám přece drápy.“

A s dětinskou prostotou mu ukázala své čtyři trny. Pak dodala:

„A už tady neokouněj, rozčiluje mě to. Rozhodl ses odejít, tak běž.“

Nechtěla totiž, aby ji viděl plakat. Byla to velice pyšná květina...

X

Nacházel se v pásnu asteroidů 325, 326, 327, 328, 329 a 330. A tak je pro začátek navštívil, aby se zabavil a něco se dozvěděl.

Na prvním žil král. Ten král seděl v purpuru a hermelínu na velmi prostém, ale přes-to majestátním trůnu.

„Á, vida, poddaný!“ zvolal, když zahlédl malého prince.

A malý princ se v duchu ptal:

„Jak to, že mě zná, když jsme se nikdy neviděli?“

Netušil, že králové mají velice jednoduchý svět. Všichni lidé jsou pro ně poddaní.

„Přistup blíž, ať tě lépe vidím,“ řekl mu král, který se dmul pýchou, že může někomu kralovat.

Malý princ pátral očima, kam by se posadil, ale planeta byla plná skvostného hermelínového pláště. A tak zůstal stát, a protože byl unavený, zív.

„Zívat v přítomnosti krále je prohřešek proti dvorské etiketě,“ oznámil mu monarcha. „Zakazuji ti to.“

„Ale já si nemůžu pomoci,“ odpověděl malý princ celý zmatený. „Mám za sebou dlouhou cestu a nespím jsem...“

„V tom případě,“ pokračoval král, „ti poručím zívat. Už léta jsem neviděl nikoho zívat. Takové zívnutí, to je pro mě náramná zajímavost. No tak, zívni si ještě! Je to rozkaz.“

„Já se stydím... už se mi nechce...,“ řekl malý princ celý ruměný.

„Hm! Hm!“ odvětil král. „Tak to ti... to ti poručím někdy zívat a někdy nezívat.“

Trochu se přitom zakoktal a vypadal dotčeně.

Ten král si totiž velmi potrpěl na to, aby všichni vzdávali úctu jeho majestátu. Neposlušnost nestrpěl. Byl to svrchovaný vládce. Jelikož byl ale velice laskavý, dával rozumné rozkazy.

„Kdybych přikázal,“ řekl už bez zakoktání, „kdybych přikázal generálovi, aby se změnil v mořského ptáka, a ten generál by neposlechl, nebyla by to jeho vina. Byla by to moje vina.“

„Mohl bych si sednout?“ zeptal se ostýchavě malý princ.

„Přikazuji ti, aby sis sedl,“ odpověděl mu král a majestátně posunul cíp hermelínového pláště.

Malý princ ale nevycházel z údivu. Planetka byla maličká. Čemu tady může král panovat?

„Veličenstvo,“ řekl, „omlouvám se, že se ptám...“

„Přikazuji ti, aby ses ptal,“ rychle prohodil král.

„Veličenstvo... čemu vládnete?“

„Všemu,“ odpověděl král velice prostě.

„Všemu?“

Král jedním pohybem ruky obsáhl svou planetu, ostatní planety a hvězdy.

„Tomu všemu?“ zeptal se malý princ.

„Tomu všemu...,“ odpověděl král. Tenhle vládce měl totiž moc nejen nesmírnou, ale přímo vesmírnou.

„A poslouchají vás hvězdy?“

„Samozřejmě,“ řekl král. „Poslouchají na slovo. Nekázeň nestrpím.“

Nad takovou mocí malý princ užasl. Kdyby on měl také takovou moc, mohl by za den sledovat ne čtyřicet čtyři, ale sedmdesát dva, nebo dokonce sto, dvě stě západů slunce, a ani by si nemusel posunout židli! A protože ho vzpomínka na jeho malou opuštěnou planetu rozesmutnila, dodal si odvahy a požádal krále o laskavost.

„Chtěl bych vidět západ slunce... udělejte mi radost... přikážete slunci, aby zašlo...“

„Kdybych přikázal generálovi, aby začal létat z kvítku na kvítek jako motýl nebo aby napsal tragédii nebo aby se proměnil v mořského ptáka, a ten generál by mého příkazu neuposlechl, čím by to byla vina? Jeho, nebo moje?“

„Vaše,“ odpověděl s jistotou malý princ.

„Přesně tak. Od každého můžeme žádat jen to, co nám může splnit,“ navázal král. „Moc je v první řadě věcí rozumu. Pokud svému lidu poručíš, aby se vrhl do moře, vzbouří se. Já mám právo vyžadovat poslušnost, protože vydávám rozumné rozkazy.“

... OD KAŽDÉHO MŮŽEME ŽÁDAT
JEN TO, CO NÁM MŮŽE SPLNIT...

„A co můj západ slunce?“ připomněl mu malý princ, který nikdy nepomněl na žádnou otázku, kterou položil.

„Budeš mít svůj západ slunce. Budu na něm trvat. Ale jelikož jsem vladař moudrý, vyčkám na příznivé podmínky.“

„A kdy to bude?“ zajímal se malý princ.

„Chm! Ehm!“ odpověděl král, jen co se podíval do velikého kalendáře, „hm, ehm, bude to... asi tak... v sedm hodin čtyřicet! To pak uvidíš, jak mě tu krásně poslouchají.“

Malý princ zívá. Bylo mu líto, že propásne západ slunce. A taky se už trochu nudil.

„Už tady nemám co pohledávat,“ řekl králi. „Zase půjdu.“

„Neodcházej,“ zdržoval ho král, který byl velice hrdý, že má poddaného. „Neodcházej, udělám z tebe ministra!“

„Ministra čeho?“

„Ministra... spravedlnosti!“

„Ale tady není nikdo, koho bych mohl soudit!“

„To se neví,“ namítl král. „Ještě jsem nevykonal cestu po království. Jsem velice starý, na kočár tu není místo a chůze mě unavuje.“

„Ach tak! Ale já už ho celé viděl,“ řekl malý princ a naklonil se, aby se ještě jednou podíval na druhou stranu planetky. „Tamhle taky nikdo není...“

„Tak budeš soudit sám sebe,“ odpověděl mu král. „To je to nejtěžší. Je mnohem těžší soudit sebe než soudit druhé. Když se ti podaří dobře soudit sám sebe, znamená to, že jsi opravdový mudrc.“

„Sám sebe ale můžu soudit kdekoliv,“ řekl malý princ. „K tomu nemusím být tady.“

„Hm! Ehm!“ odkašlal si král. „Vím, že na mé planetě je někde stará krysa. Slýchávám ji v noci. Mohl bys soudit ji. Občas bys ji odsoudil k smrti. Pak by její život závisel na tvém spravedlivém úsudku. Pokaždé bys jí ovšem z úsporných důvodů udělil milost. Je tu jen jedna.“

„Ale mně se nelíbí odsuzovat někoho k smrti,“ řekl malý princ. „Asi už vážně půjdu.“

„Ne,“ ohradil se král.

Malý princ byl ale už připravený a nechtěl starého monarchu trápit.

„Pokud si Vaše Veličenstvo přeje, abych ho na slovo poslechl, může mi dát rozumný rozkaz. Může mi například rozkázat, abych odtud do minuty zmizel. Připadá mi, že podmínky jsou příznivé...“

Král neodpověděl; malý princ chvilku váhal, ale pak se vydal pryč.

„Udělám tě svým velvyslancem,“ vykřikl ještě spěšně král.

Vypadal velmi mocně.

Dospělí jsou pěkně divní, říkal si cestou pryč malý princ.

